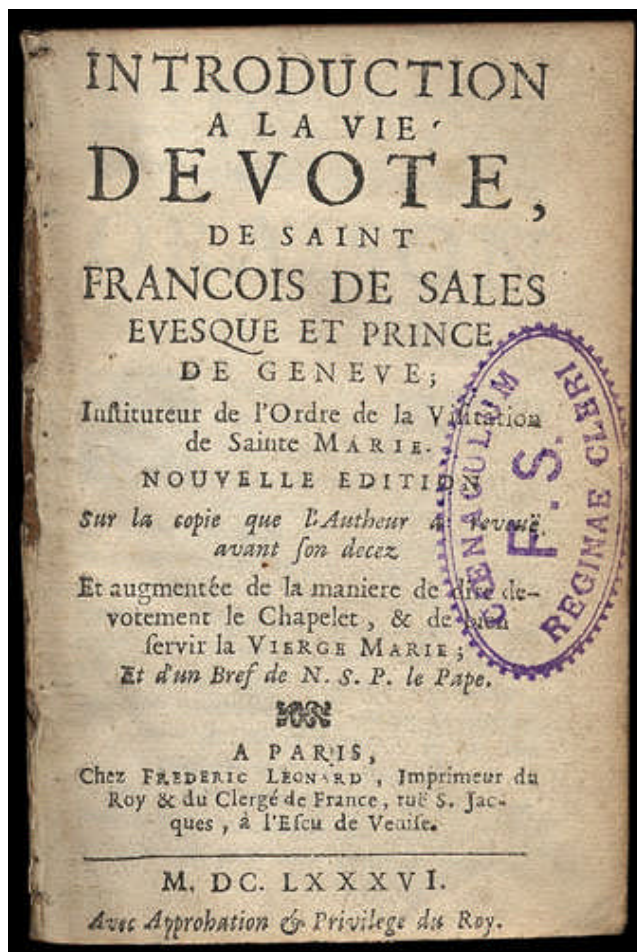

Voorstelling : Inleiding tot het devote leven

Dit boek bevat een keuze uit de brieven die François de Sales (1567-1622) schreef aan zes van zijn vrienden. Vier van deze zes zijn vrouwen, onder wie de heilige Jeanne de Chantal en de vrouw die de brieven ontving die de basis vormen van de wereldberoemde inleiding in het geestelijk leven, de Philothea.

In de Philothea laat François de Sales zien dat hij een geestelijk leidsman is van niveau, met oog voor de unieke persoonlijkheid van elk mens. In zijn brieven weet hij dit inzicht te verbinden met zijn gave voor liefde en vriendschap. Deze kenmerkende combinatie van geestelijke begeleiding en vriendschap staat in 'Eén van hart' centraal. De brieven zijn van duidelijke inleidingen voorzien.

Het boek is te bestellen via de website van de Nederlandse provincie van de Oblaten van Franciscus van Sales: www.oblaten.osfs.nl

De Philothea

Het boek met de titel *Inleiding tot het devote leven* wordt ook wel de *Philothea* genoemd. Het is verschenen in 1609 en wordt vaak in één adem genoemd met de *Geestelijke oefeningen* van Ignatius van Loyola, uit 1541, en met *De navolging van Christus* van Thomas van Kempen, uit 1427. François noemt de gelijkenis zelf ook. Zijn boek bestaat volgens hem uit 'dezelfde bloemen in een ander boeket.' Jean-Pierre Camus beschrijft hoe François zichzelf herkent in de bekende uitspraak van Thomas van Kempen: 'Ik heb overal rust gezocht, maar niet gevonden dan in een hoekje met een boekje.' De drie teksten delen een aantal belangrijke kenmerken. Alle drie zijn ze gericht op de individuele mens. De auteurs bieden de lezer oefeningen aan, die in een doordachte volgorde zijn gezet. De teksten gaan over het innerlijke leven en bieden de gelovige de mogelijkheid om aan zichzelf te werken. Niet door een knap theologisch betoog op te zetten of al te nadrukkelijk te wijzen op het belang van kerk en rituelen, maar door het aanbieden van overwegingen en oefeningen, waarmee men vanuit de beslotenheid van het eigen innerlijk tot groei en bloei kan komen. Deze vorm van spiritualiteit wordt beschreven in de

vorm van concrete oefeningen. Om die laatste reden wordt deze vorm van spiritualiteit ook wel praktische mystiek genoemd.

Ignatius van Loyola leeft van 1491 tot 1556 en is, behalve tijdgenoot en tegenpool van Luther, stichter van de jezuïetenorde. Zijn boek met geestelijke oefeningen schrijft hij na een diepe geestelijke crisis. Het bevat een methode voor de meditatie en biedt de lezende navolger de mogelijkheid om inzicht te krijgen in zichzelf en om vanuit de eigen ervaring tot keuzes te komen. Het belang van deze keuzes mag niet worden onderschat: het gaat Ignatius van Loyola om een mystiek die leidt tot handelen. De nadruk ligt niet zozeer op de ervaring, maar op het doen.

François is in Parijs door de jezuïeten opgeleid en komt daar, net als later in Padua, in contact met het humanisme. Deze twee invloeden werken door in zijn gedachte dat de werkelijke mens de gelovige mens is. Voor het godsbeeld betekent het, dat de blik wordt gericht op Jezus, in wie God volledig mens is geworden. Met de *Philothea* staat François in deze traditie: de meditatie heeft tot doel om de eigen daden om te vormen zodat ze lijken op die van Jezus.

Het boek is geschreven voor iemand die als christen wil leven. De tekst bestaat uit vijf delen, met steeds dezelfde structuur: uiteenzettingen, gevolgd door oefeningen. In het eerste deel wordt het verlangen versterkt en tot een besluit omgevormd. In het tweede deel worden de belangrijkste middelen genoemd die zo'n verlangen en zo'n besluit mogelijk maken: de eerste komen van God (sacramenten), de tweede van de mens (gebed). Het derde deel gaat over de deugden; hoe je die door ze te beoefenen kunt laten groeien. Het vierde deel bespreekt de verleidingen en hoe je jezelf daar het beste tegen kunt beschermen. Het vijfde deel is een samenvatting en geeft oefeningen om op de goede weg te blijven. De *Philothea* toont ons een knappe combinatie van de gedachten van Ignatius van Loyola en het humanisme. François ziet zijn boek als een eenvoudige versie van de *Geestelijke oefeningen*. Hij zet zijn boek nadrukkelijk in deze lijn, maar gaat ook een stap verder. Ignatius van Loyola zoekt voor zijn gezelschap een nieuwe vorm die afwijkt van het bekende kloosterleven. Maar volgens François hoeft een mens niet eens het klooster in om een aan God gewijd leven te leiden. De leek kan gewoon leek blijven en de mens heeft geen ander gezelschap nodig dan de vrienden om hem heen; een door en door humanistisch inzicht. Zo breekt de *Philothea* met de traditie dat dit soort geschriften alleen bedoeld is voor kloosterlingen en vormt het boek een brug tussen geloof en wereld. Het klooster is niet langer de enige en juiste plaats voor een christelijk leven. In de wereld daarbuiten kan het ook.

“Eén van hart. Brieven van François de Sales”, Nijmegen 2009, p. 16-22.

Judith de Raat